

**Hallituksen esitys eduskunnalle julkisen hallinnon automaattista päätöksentekoa koske-
vaksi lainsäädännöksi**

Asia

Hallituksen esitys eduskunnalle julkisen hallinnon automaattista päätöksentekoa koskevaksi lain-
säädännöksi (HE 145/2022 vp).

Valiokuntakäsittely

Valiokunnan mietintö: Hallintovaliokunta (HaVM 39/2022 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

hallintolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään hallintolakiin (434/2003) uusi 8 b luku seuraavasti:

Eduskunnan vastaus EV 303/2022 vp

II OSA

HALLINTOASIAN VIREILLETULO JA ASIAN KÄSITTELY VIRANOMAISESSA

8 b luku

Asian ratkaiseminen automaattisesti

53 e §

Asian automaattisen ratkaisemisen edellytykset

Tässä luvussa säädetään edellytyksistä, joiden on muualla laissa säädetyn lisäksi täytyttävä, jotta viranomainen voi tehdä asiankäsittelyn päättävän ratkaisun automaattisella tietojenkäsittelyllä ilman, että ratkaisun tarkastaa ja hyväksyy luonnollinen henkilö.

Viranomainen voi ratkaista automaattisesti asian, johon ei sisälly seikkoja, jotka edellyttävät tapauskohtaista harkintaa, tai johon sisältyvät tapauskohtaista harkintaa edellyttävät seikat virkamies tai muu asian käsittelijä on arvioinut. Ratkaisemisen on perustuttava sovellettavan lain ja etukäteisen harkinnan perusteella laadittuihin julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain (906/2019) 2 §:n 16 kohdassa tarkoitettuihin käsittelysääntöihin.

Automaattisen ratkaisemisen käyttöönoton edellytyksistä ja käyttöönotossa noudatettavasta menettelystä säädetään julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetussa laissa.

Oikaisuvaatimusta tai siihen rinnastuvaa vaatimusta ei voida ratkaista automaattisesti.

53 f §

Automaattisen ratkaisemisen oikeussuojaedellytys

Automaattisen ratkaisemisen edellytyksenä on, että luonnollinen henkilö, johon ratkaisu on kohdistettu, voi kaikilta osin vaatia siihen oikaisua maksutta 7 a luvun mukaisella oikaisuvaatimuksella tai siihen rinnastuvalla vaatimuksella, joka käsitellään päätöksen tehneessä viranomaisessa tai sen kanssa samaan rekisterinpitäjään kuuluvassa viranomaisessa.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei kuitenkaan sovelleta, jos automaattisella ratkaisulla hyväksytään asianosaisen vaatimus, joka ei koske toista asianosaista.

53 g §

Automaattisesta ratkaisemisesta ilmoittaminen

Sen lisäksi, mitä 44 §:n 1 momentissa säädetään, hallintopäätöksestä on käytävä ilmi, jos asia on ratkaistu automaattisesti, sekä tieto siitä, missä julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain 28 d §:ssä tarkoitettu käyttöönottopäätös on saatavilla.

Jos asiassa ei muun lain perusteella anneta hallintopäätöstä, 1 momentissa tarkoitettut tiedot sekä tieto automaattisen ratkaisun perusteena olevista tiedoista on kuitenkin annettava asianosaiselle muulla tavoin viimeistään asian käsittelyn päättyessä.

Eduskunnan vastaus EV 303/2022 vp

Edellä 44 §:n 1 momentin 4 kohdassa säädettyä vaatimusta lisätietoja antavan henkilön nimen ilmoittamisesta ei sovelleta asiassa, joka on ratkaistu automaattisesti.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ennen tämän lain voimaantuloa käytössä ollut asian automaattista ratkaisemista voidaan 53 e §:n 4 momentissa ja 53 f §:ssä säädetyn estämättä jatkaa 18 kuukauden ajan tämän lain voimaantulosta.

Ennen tämän lain voimaantuloa käytössä ollut asian automaattinen ratkaiseminen on saatettava 53 g §:n mukaiseksi 18 kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta.

Laki

julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain (906/2019) 2 §:n 1 momentin 14 kohta, 3 §:n 1, 4 ja 5 momentti, 14 §:n 2 momentti, 26 §:n 4 momentin 3 kohta ja 5 momentin 3 kohta, sellaisena kuin niistä on 3 §:n 4 momentti laissa 710/2021, sekä

lisätään 2 §:n 1 momenttiin uusi 15 ja 16 kohta, lakiin uusi 13 a §, 26 §:n 4 momenttiin uusi 4 kohta ja 5 momenttiin uusi 4 ja 5 kohta sekä lakiin uusi 6 a luku seuraavasti:

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

---

14) *koneluettavalla muodolla* tiedostomuotoa, jonka rakenne mahdollistaa sen, että ohjelmistot pystyvät helposti yksilöimään, tunnistamaan ja poimimaan siitä tietoaaineistoja, yksittäisiä tietoja sekä niiden rakenteita;

15) *automaattisella ratkaisumenettelyllä* toimintaprosessia, jossa asia ratkaistaan hallintolain (434/2003) 53 e §:ssä tarkoitetulla tavalla automaattisesti;

16) *käsittelysäännöillä* luonnollisen henkilön ennalta laatimia automaattisen tietojenkäsittelyn ohjaamiseen tarkoitettuja sääntöjä.

3 §

Lain soveltamisala ja sen rajoitukset

Tätä lakia sovelletaan tiedonhallintaan ja tietojärjestelmien käyttöön, kun viranomaiset käsittelevät tietoaaineistoja, jollei muualla laissa toisin säädetä. Tämän lain 6 a lukua sovelletaan *auto-*

Eduskunnan vastaus EV 303/2022 vp

maattisen ratkaisumenettelyn käyttöönottoon ja käyttöön. Mitä tässä laissa säädetään viranomaisesta, sovelletaan myös yliopistolaissa (558/2009) tarkoitettuihin yliopistoihin ja ammattikorkeakoululaissa (932/2014) tarkoitettuihin ammattikorkeakouluihin.

Mitä tämän lain 4 luvussa, 22—24 ja 25—27 §:ssä sekä 6 a luvussa säädetään tiedonhallintayksiköstä ja viranomaisesta, sovelletaan yksityisiin henkilöihin tai yhteisöihin taikka muihin kuin viranomaisena toimiviin julkisoikeudellisiin yhteisöihin siltä osin kuin ne hoitavat julkista hallintotehtävää. Yksityisiin henkilöihin ja yhteisöihin sekä muihin kuin viranomaisena toimiviin julkisoikeudellisiin yhteisöihin sovelletaan lisäksi, mitä 4 ja 28 §:ssä säädetään tiedonhallintayksiköstä, niiden käyttäessä julkista valtaa viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 4 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla tai kun mainittu laki on säädetty erikseen sovellettavaksi niiden toiminnassa. Edelleen yksityisiin yhteisöihin ja muihin kuin viranomaisena toimiviin julkisoikeudellisiin yhteisöihin sovelletaan, mitä tämän lain 19 §:n 2 momentissa sekä 24 a ja 24 b §:ssä säädetään viranomaisesta niiden käyttäessä julkista valtaa viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 4 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla.

Tätä lakia ei sovelleta Ahvenanmaan maakunnassa toimiviin valtion viranomaisiin. Tämän lain 13 a §:ää ja 6 a lukua sovelletaan kuitenkin Ahvenanmaalla toimiviin valtion viranomaisiin niiden hoitaessa sellaisia valtakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluvia viranomaistehtäviä, joissa tehdään hallintolain 53 e §:ssä tarkoitettuja asian automaattisia ratkaisuja.

13 a §

Häiriötilanteista tiedottaminen ja varautuminen häiriötilanteisiin

Viranomaisen on viipymättä tiedotettava sen tietoaineistoja hyödyntäville, jos sen tiedonhallintaan kohdistuu häiriö, joka estää tai uhkaa estää viranomaisen tietoaineistojen saatavuuden. Viranomaisen on tiedotettava häiriön tai sen uhkan arvioidusta kestosta, mahdollisuuksien mukaan korvaavista tavoista hyödyntää viranomaisen tietoaineistoja sekä häiriön tai uhkan päättymisestä.

Viranomaisen digitaalisten palvelujen ja muiden sähköisten tiedonsiirtomenetelmien käyttökatoista tiedottamisesta yleisölle säädetään digitaalisten palvelujen tarjoamisesta annetun lain (306/2019) 4 §:n 2 momentissa.

Tiedonhallintayksikön on selvitettävä sen tietoaineistojen käsittelyn, tietojärjestelmien hyödyntämisen sekä niihin perustuvan toiminnan jatkuvuuteen kohdistuvat olennaiset riskit. Tiedonhallintayksikön on riskiarvioinnin perusteella valmiussuunnitelmin ja häiriötilanteissa tapahtuvan toiminnan etukäteisvalmisteluin sekä muilla toimenpiteillä huolehdittava, että sen tietoaineistojen käsittely, tietojärjestelmien hyödyntäminen ja niihin perustuva toiminta jatkuvat mahdollisimman häiriöttömästi normaaliolojen häiriötilanteissa sekä valmiuslaissa (1552/2011) tarkoitetuissa poikkeusoloissa.

Viranomaisten yleisestä varautumisvelvollisuudesta poikkeusoloihin sekä valtion tietohallinnon, tiedonkäsittelyn, sähköisten palveluiden, tietoliikenteen ja tietoturvallisuuden järjestämistä poikkeusoloissa säädetään valmiuslaissa.

Eduskunnan vastaus EV 303/2022 vp

14 §

Tietojen siirtäminen tietoverkossa

Käyttäjän tunnistamisesta yleisölle tarjottavissa digitaalisissa palveluissa säädetään digitaalisten palvelujen tarjoamisesta annetussa laissa.

26 §

Asiarekisteriin rekisteröitävät tiedot

Viranomaisen laatimista asiakirjoista rekisteröidään ainakin:

-
- 3) laatimisaikajako;
  - 4) asiakirjan lähettämisaikajako ja lähettämistapa.
- Asiarekisteriin rekisteröidään lisäksi asiasta ainakin:

-
- 3) viranomaisen toimenpiteet ja niissä käsitellyt asiakirjat käsittelyvaiheittain;
  - 4) viranomaisen tekemän asian käsittelyn päättävän ratkaisun ajankohta;
  - 5) tarvittaessa viranomaisen lähettämien asiakirjojen tiedoksiantotapa.

6 a luku

Automaattisen ratkaisumenettelyn käyttöönotto ja käyttö

28 a §

Tehtäväjaon ja käsittelysääntöjen dokumentointi

Viranomaisen on dokumentoitava tässä luvussa säädettyjen velvollisuuksien toteuttamisesta vastuussa olevien henkilöiden tehtäväjako.

Viranomaisen on varmistettava, että automaattisen ratkaisumenettelyn käsittelysäännöt dokumentoidaan riittävän selkeästi ja kattavasti niin, että niiden lainmukaisuus voidaan osoittaa. Eri-tyisesti käsittelysäännöistä on käytävä ilmi:

- 1) miten ratkaisumenettelyn syrjimättömyys varmistetaan;
- 2) miten asia selvitetään riittävästi ja asianmukaisesti, mukaan lukien kuuleminen;
- 3) miten ratkaisu perustellaan tai miksi se voidaan jättää perustelematta.

Viranomaisen on merkittävä dokumentaation muodostaviin asiakirjoihin hyväksymispäivämäärä sekä asiakirjan hyväksyjä, jonka tehtävänä on tarkastaa asiakirjan sisällön lainmukaisuus. Viranomaisen on säilytettävä hyväksytyt asiakirjat vähintään viisi vuotta automaattisen ratkaisumenettelyn käytöstä poistamista seuraavan kalenterivuoden alusta lukien.

Eduskunnan vastaus EV 303/2022 vp

Viranomaisen on varmistettava, että vähintään viiden vuoden ajan asian ratkaisemisesta voidaan osoittaa, millä käsittelysäännöillä yksittäinen asia on ratkaistu automaattisesti ja missä vaiheissa luonnollinen henkilö on osallistunut asian käsittelyyn.

28 b §

Laadun varmistaminen

Viranomaisen on varmistettava ennen automaattisen ratkaisumenettelyn käyttöönottoa ja menettelyä käytön aikana muutettaessa, että menettely vastaa 28 a §:n 2 momentissa tarkoitettua dokumentaatiota.

Viranomaisen on varmistettava hyvä kielenkäyttö automaattisesti laadittavissa asiakirjoissa, jotka annetaan asianosaiselle.

Laadun varmistamisen keskeiset toimenpiteet on dokumentoitava.

Viranomaisen on nimettävä automaattisen ratkaisumenettelyn laadun varmistamisesta vastuussa oleva henkilö.

28 c §

Laadunvalvonta ja virhetilanteiden käsittely

Viranomaisen on valvottava automaattisesti ratkaistavien asioiden laatua ja sisällöllistä virheettömyyttä sekä hallittava automaattiseen ratkaisumenettelyyn liittyviä riskejä käyttöönoton jälkeen.

Viranomaisen on ryhdyttävä viipymättä korjaaviin toimenpiteisiin, jos automaattisessa ratkaisumenettelyssä havaitaan virhe, jolla voi olla vaikutus ratkaisun sisältöön. Havaittu virhe, sen vaikutukset ja virheen korjaamisesta koskevat toimenpiteet on dokumentoitava. Viranomaisen ratkaisussa olevan virheen korjaamisesta säädetään erikseen.

Viranomaisen on nimettävä automaattisen ratkaisumenettelyn laadunvalvonnasta ja virhetilanteiden käsittelystä vastuussa oleva henkilö.

28 d §

Päätös käyttöönotosta

Toimintaprosessista vastaavan viranomaisen on tehtävä ennen automaattisen ratkaisumenettelyn käyttöönottoa päätös (*käyttöönottopäätös*). Käyttöönottopäätöksen on sisällettävä vähintään:

- 1) perustelut, joista on ilmentävä käyttöönoton edellytykset ja sovelletut säännökset;
- 2) luettelo käyttöönottopäätöksen perusteena olevista asiakirjoista;
- 3) suunniteltu käyttöönottopäivämäärä ja päätöksen tekemisen ajankohta;
- 4) tieto päätöksentekijästä;
- 5) viranomaisen yhteystieto, josta saa lisätietoa automaattisen ratkaisumenettelyn käytöstä.

Käyttöönottopäätös on tehtävä lisäksi muutoksista, jotka edellyttävät käyttöönoton edellytysten arviointia uudelleen.

Viranomaisen on säilytettävä käyttöönottopäätös vähintään viisi vuotta automaattisen ratkaisumenettelyn käytöstä poistamista seuraavan kalenterivuoden alusta lukien.

Eduskunnan vastaus EV 303/2022 vp

28 e §

Tiedottaminen

Viranomaisen on julkaistava voimassa oleva käyttöönottopäätös yleisessä tietoverkossa verkkosivustollaan.

Viranomaisen on tiedotettava asioiden automaattisesta ratkaisemisesta toimialallaan, automaattisen ratkaisumenettelyn käytön perusteista ja muista asiakkaan oikeuksien kannalta keskeisistä tiedoista 28 a §:n 2 momentissa tarkoitettuun dokumentaatioon ja käyttöönottopäätökseen perustuen. Tiedot on julkaistava yleisessä tietoverkossa viranomaisen verkkosivustolla.

28 f §

Tietojen käyttö

Viranomaisen on riskiarvioinnin perusteella varmistettava, että automaattisessa ratkaisemisessa hyödynnettävien tietojen ajantasaisuus ja virheettömyys varmistetaan asianmukaisin teknisin toimenpitein.

28 g §

Julkisyhteisön työntekijän virkavastuu

Viranomaisen palveluksessa olevaan julkisyhteisön työntekijään sovelletaan hänen tässä luvussa tarkoitettuja tehtäviä hoitaessaan virkamiehen rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä, viraltapanoseuraamusta lukuun ottamatta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Viranomaisen on saatettava toimintansa 13 a §:n mukaiseksi 18 kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta.

Asianhallinta on järjestettävä 26 §:n 4 momentin 4 kohdan ja 5 momentin 4 ja 5 kohdan vaatimusten mukaiseksi 18 kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta.

Ennen tämän lain voimaantuloa käyttöön otetusta automaattisesta ratkaisumenettelystä on hyväksyttävä 28 a §:n 2 momentissa tarkoitettu dokumentaatio 28 a §:n 3 momentin mukaisesti 18 kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta.

Ennen tämän lain voimaantuloa käytössä olleesta automaattisesta ratkaisumenettelystä on tehtävä 28 d §:ssä tarkoitettu käyttöönottopäätös 18 kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta, jotta ratkaisumenettelyn käyttöä voidaan jatkaa. Tällaiseen päätökseen on merkittävä ratkaisumenettelyn käyttöönoton ajankohta, jos se on viranomaisen tiedossa, sekä tieto siitä, että se on otettu käyttöön ennen tämän lain voimaantuloa.

Tämän lain 28 a §:n 1 ja 4 momenttia sekä 28 b, 28 c, 28 e ja 28 f §:ää sovelletaan ennen tämän lain voimaantuloa käyttöön otettuun automaattiseen ratkaisumenettelyyn 18 kuukauden kuluttua tämän lain voimaantulosta.

Laki

digitaalisten palvelujen tarjoamisesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään digitaalisten palvelujen tarjoamisesta annettuun lakiin (306/2019) uusi 6 a § seuraavasti:

2 luku

Viranomaisten digitaalisten palvelujen järjestäminen yleisölle

6 a §

Palveluautomaation käyttö neuvonnassa

Viranomaisella voi antaa hallinnon asiakkaalle neuvontaa käyttämällä digitaalisessa palvelussa palveluautomaatiota, joka perustuu reaaliaikaiseen viestien vaihtoon palvelun käyttäjän ja viranomaisen palveluautomaation välillä, jos:

- 1) neuvonnassa ei tuoteta viranomaisen ratkaisua;
- 2) viranomaisella on ennalta varmistanut palveluautomaatiossa tuotettavan neuvonnan tietosäilyksen asianmukaisuuden;
- 3) viranomaisella on ennalta varmistanut, että palveluautomaatio täyttää hyvän kielenkäytön vaatimuksen;
- 4) käyttäjälle kerrotaan, että hän vaihtaa viestejä palveluautomaation kanssa;
- 5) käyttäjälle tarjotaan mahdollisuus ottaa yhteys viranomaisessa toimivaan luonnolliseen henkilöön asioinnin jatkamiseksi;
- 6) käyttäjälle tarjotaan mahdollisuus tallentaa palveluautomaation kanssa käyty viestien vaihto.

Viranomaisella on seurattava palveluautomaatiolla annettavan neuvonnan laatua ja muuta sen asianmukaisuutta. Viranomaisella on nimettävä seurannasta vastaava henkilö, jonka tehtävänä on myös huolehtia laaduntarkkailun toteuttamisesta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ennen tämän lain voimaantuloa käytössä ollut tämän lain 6 a §:ssä tarkoitettu palveluautomaatio on saatettava tämän lain mukaiseksi ja sille on nimettävä seurannasta ja laaduntarkkailun toteuttamisesta huolehtiva henkilö 18 kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta.

Laki

henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annetun lain 13 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annetun lain (1054/2018) 13 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

13 §

Automatisoidut yksittäispäätökset

Edellä 1 momentissa säädetystä poiketen toimivaltainen viranomainen voi ratkaista hallintoasian pelkästään automatisoidun henkilötietojen käsittelyn perusteella, jos asia ratkaistaan hallintolain (434/2003) 8 b luvussa tarkoitetulla tavalla automaattisesti.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

Laki

maakaaren 5 luvun 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maakaaren (540/1995) 5 luvun 2 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 922/2013, seuraavasti:

Eduskunnan vastaus EV 303/2022 vp

5 luku

Kirjaamisasioita ja sähköisiä asiointijärjestelmiä koskevat yleiset säännökset

2 §

Kirjaamisviranomaisen

Jos kirjaamisasia on laaja, tulkinnanvarainen tai muutoin vaikea ratkaista, kirjaamislakimiehen on ratkaistava asia.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____ .

Helsingissä 23.2.2023

Eduskunnan puolesta

puhemies

pääsihteeri